การผลิตและปัจจัยการผลิตที่มีผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ภาคใต้

The Production and Factors Affecting Oil Palm Productivity: Case Study in the Southern Thailand

ศุทธิกานต์ คงคล้าย[*1] และ ชรินทร ศรีวิฑูรย์

สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ชุมพร 86170

E-mail: yuqi100@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตปาล์มน้ำมัน และปัจจัยการผลิตที่มีผลต่อปริมาณการผลิตปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ภาคใต้ (เฉพาะพื้นที่ 5 จังหวัดคือ สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร สตูล และตรัง) วิเคราะห์ข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน 395 คน ผลการศึกษาด้านการผลิตและกระบวนการผลิต พบว่า ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 20 ไร่ โดยมีการผลิตแบบคละเกรด และส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้ ยังคงใช้ระบบการให้น้ำแบบพึ่งพาธรรมชาติ ด้านปริมาณผลิตปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตรวม 5,000-25,000 กิโลกรัม/ปี และเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน จำนวน 11- 20 ครั้ง/ปี โดยพ่อค้าคนกลางรับซื้อถึงสวนราคา 3.10- 4.00 บาท/ กิโลกรัม (ข้อมูลปี 2551) และผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบเชิงชั้น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ จำนวนปุ๋ยเคมีทั้งหมดที่เกษตรกรใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (กิโลกรัม/ไร่) ที่ความเชื่อมั่น 0.01 และจำนวนชั่วโมงในการทำงานทั้งหมดของเจ้าของและแรงงานจ้างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (ชั่วโมง/ไร่) ที่ความเชื่อมั่น .05 โดยมีค่า R^2=0.315 แสดงถึงฟังก์ชันการผลิตนี้มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันร้อยละ 31.5 และ Sig F =.000 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการที่ตั้งไว้ คือปัจจัยการผลิตของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตที่ได้รับ

คำสำคัญ: ปัจจัยการผลิตปาล์มน้ำมัน การผลิตปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมัน

Abstract

This study focuses on the palm oil production and factors affecting the productivity of oil palm in the south of Thailand (in 5 specific areas: Suratthani, Krabi, Chumphon, Satoon, and Trang). A questionnaire survey was conducted with 395 samples of farmers who plant oil palm in 5 specific provinces. The results showed that the majority of the respondents occupied less than 20-rai land plot and used their own capital in the investment of oil palm production which its production system has been characterized of mixed in grade. However, the agriculturists have neither been instructed nor trained about palm production. Current production mainly relied on seasonal rainfalls or natural water. In regard to the productivity of oil palm in the south of Thailand, most agriculturists produced 5,000-25,000 kg./year of oil palm in 2008 while frequency of harvesting was 11-20 times/year. The products were purchased by merchandisers or middlemen with the price of 3.1-4.0 Baht/kg. (Data was in 2008). Moreover, the result from the Multiple Linear Regression Analysis found that factors influencing oil palm production in the southern Thailand were the amount of chemical fertilizers used in the production (kg./rai) at reliability level 0.01 while overall work hours undertaken by owners and

labors (hr./rai) at reliability level 0.05 (R^2=0.315), representing potential production by 31.5% (Sig F = .000) which was in line with the hypothesis established: factors of production were correlated with the palm oil.

Keywords: Palm oil factors, Palm oil production, Palm Oil

บทนำ

ปาล์มน้ำมัน (Palm oil) จัดว่าเป็นพืชน้ำมันที่มีศักยภาพด้านการแข่งขันสูงว่าพื้นน้ำมันชนิดอื่น ทั้งการผลิตและการตลาด (องค์การตลาดเพื่อเกษตร 2552) เพราะสามารถให้ผลผลิตน้ำมันได้มากถึง 950-1,160 ลิตร/ไร่ (สถาบันอาหาร 2553) ซึ่งกลุ่มพืชให้น้ำมันที่สำคัญในตลาดโลก มี 4 พืช คือ ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง เรปซีดและทานตะวัน ปาล์มน้ำมันจัดได้ว่าเป็นพืชอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมต่อเนื่องประเภทอื่นๆ อีกจำนวนมากมาย และที่สำคัญคือเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร และเศรษฐกิจสังคมไทยในประเทศไทย ดังนั้นการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ต่างๆ ที่สามารถรวบรวมได้ ทั้งที่อยู่ในระหว่างการจัดทำหรืออยู่ในขั้นตอนสุดท้าย คือ การทำประชาพิจารณ์ มีเป้าหมายชัดเจนตรงกันหมด คือ การทำอย่างไรจึงจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยให้สามารถแข่งขันได้ จึงส่งผลให้ปัจจุบันปัญหาความต้องการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะการขยายตัวของโครงการเพิ่มพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมันภายใต้โครงการที่รัฐบาลส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออกปลูกปาล์มน้ำมัน 6 ล้านไร่ ประชากรภายในประเทศใช้ประโยชน์จากน้ำมันปาล์ม เช่น ปรุงอาหาร ทอด ทำเนย นมข้นหวาน ไอศกรีม อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมสบู่ อุตสาหกรรมเครื่องสำอางและยา อุตสาหกรรมฟอกหนัง อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และใช้น้ำมันหล่อลื่นเครื่องจักรกลอุตสาหกรรม เป็นต้น จากอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรภายในประเทศและประชากรโลก ทำให้ความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มสูงขึ้น จึงทำให้ราคาผลปาล์ม และน้ำมันปาล์มสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาพขาดดุลการค้า เนื่องจากราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มสูงขึ้นมา ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตภาคธุรกิจ ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนทั่วไปเดือดร้อน เนื่องจากสินค้าอุปโภคสูงขึ้นแต่รายได้เท่าเดิม ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมจึงจำเป็นต้องแสวงหาน้ำมันพืชเป็นทางเลือกในการใช้ทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิง

จากสภาวะวิกฤตด้านพลังงานเชื้อเพลิงที่มีราคาสูงขึ้นส่งผลให้มีการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน (Renewable energy) เช่น ไบโอดีเซล ซึ่งมีศักยภาพที่จะมาทดแทนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงจากปิโตรเลียมในการขนส่ง (Lee et al 2009) ทำให้ปาล์มน้ำมันถูกจัดให้เป็นพืชหนึ่งที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากปาล์มน้ำมันเกี่ยวข้องกับนโยบายวาระแห่งชาติด้านพลังงานของประเทศ โดยรัฐบาลต้องการให้มีการนำน้ำมันปาล์มมาทำไบโอดีเซลเพื่อลดภาระการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงบางส่วนจากต่างประเทศ ดังนั้นเกษตรกรได้ทำการปลูกปาล์มเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีปัญหาตามมาหลายอย่าง เช่น ขาดความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูก ขาดประสบการณ์ด้านการตลาดปาล์มน้ำมัน และต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ม.ป.ป.) เป็นต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาให้มีองค์ความรู้ด้านกระบวนการผลิต ปัจจัยในการผลิต และการตลาดของปาล์มน้ำมัน จึงได้ศึกษากระบวนการผลิตและแนวโน้มการเติบโตทางการตลาดของปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ขึ้น เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่จะปลูกพืชทดแทนพลังงาน ตลอดจนการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดของปาล์มน้ำมัน และทางเลือกด้านการผลิตและจำหน่ายปาล์มน้ำมัน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในการผลิตปาล์มน้ำมันในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ในพื้นที่ภาคใต้

2. เพื่อศึกษาปัจจัยการผลิตที่มีผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 44,243 คน (เฉพาะพื้นที่ 5 จังหวัดคือสุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร สตูล และตรัง) โดยแบ่งขนาดประชากร เพื่อคำนวณหาขนาดตัวอย่าง ดังนี้

(1) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากประชากรทั้งหมด จำนวน 44,243 ครัวเรือน โดยใช้สูตรทางสถิติของ Pagoso, Garcia and Leon (นำชัย ทนุผล, 2540: 73) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 สูตรที่ใช้คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

ซึ่ง n = ขนาดของตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

เมื่อแทนค่าตามสูตร ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 395 ครัวเรือน เก็บข้อมูลครัวเรือนละ 1 คน ดังนั้น มีขนาดตัวอย่างจำนวน 395 คน

(2) คำนวณหาขนาดของตัวอย่าง ตามขนาดของพื้นที่ที่เป็นสถานที่ดำเนินการวิจัย (แสดงในตารางที่ 1) โดยใช้สูตร Nagtalon (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 89) โดยสุ่มจากอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มมากเป็นอันดับ 1 และ 2 ของแต่ละจังหวัด ดังนี้

$$N_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่ n_i = ขนาดตัวอย่างที่สุ่มได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ ละพื้นที่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

พื้นที่จังหวัด	พื้นที่อำเภอ	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง
สุราษฎร์ธานี:	พระแสง	2,896	26
	ท่าชนะ	14,564	130
กระบี่:	อ่าวลึก	4,962	44
	ปลายพระยา	3,965	36
ชุมพร:	ท่าแซะ	9,975	89
	สวี	4,719	42
สตูล:	ควนกาหลง	2,896	4
	มะนัง	467	12
ตรัง:	วังวิเศษ	1384	6
	สิเกา	633	6
รวม		44,243	395

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (ณ สิงหาคม 2550)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปิด (Open-Ended Question) ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized Interview) สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมันและการกำหนดมาตรฐานการซื้อขายผลผลิต

3. วิธีการเก็บข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อ

ค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการผลิตปาล์มน้ำมัน ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ของเกษตรกร

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ หนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง และค่าสถิติต่างๆ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ภาคใต้

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) ใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package of Social Science : SPSS for Windows) โดยวิเคราะห์ฟังก์ชันการผลิต (ศานิต เก้าเอี้ยน 2530) หาผลของการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งรูปแบบสมการฟังก์ชันการผลิตที่ใช้ คือ Linear Production Function

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4$$

โดย

Y คือ จำนวนผลผลิตปาล์มน้ำมันทั้งหมดที่ได้รับจากการผลิต (กิโลกรัม) หารด้วยจำนวนพื้นที่ที่ให้ผลผลิตมีหน่วยเป็นกิโลกรัมต่อไร่

X_1 คือ จำนวนพื้นที่ที่ได้รับผลผลิตมีหน่วยเป็นจำนวนต้นต่อไร่

X_2 คือ จำนวนปุ๋ยเคมีทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (กิโลกรัมหารด้วยจำนวนพื้นที่ที่ได้รับผลผลิตมีหน่วยเป็นกิโลกรัมต่อไร่)

X_3 หมายถึง ปริมาณสารเคมีที่มีลักษณะเป็นน้ำทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (กำหนดให้มีหน่วยการใช้เป็นลิตรแล้วหารด้วยจำนวนพื้นที่ที่ได้รับผลผลิตหน่วยการใช้ที่ได้เป็นลิตรต่อไร่)

X_4 หมายถึง จำนวนชั่วโมงในการทำงานทั้งหมดของเจ้าของและแรงงานจ้าง ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (ชั่วโมงการทำงานทั้งหมดหารด้วยจำนวนพื้นที่ที่ได้รับผลผลิต มีหน่วยเป็นชั่วโมงต่อไร่)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. โครงสร้างทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการปลูกน้ำมันตั้งแต่ 6-10 ปี และทำอาชีพอย่างอื่นเพื่อเสริมรายได้ นอกเหนือจากการปลูกปาล์มน้ำมัน

2. ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน

เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้เงินลงทุนของตนเอง ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกขนาดน้อยกว่า 20 ไร่ เป็นการผลิตแบบคละเกรด และไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมัน ด้านรายได้และปริมาณผลผลิต พบว่า ส่วนใหญ่มีปริมาณผลผลิตต่อปีจำนวน 5,000-25,000 กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ 3.10-4.00 บาท (ข้อมูล ณ ปี 2551) โดยมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่แหล่งผลิต และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ปีละ 11-20 ครั้ง

3. ความสัมพันธ์การใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรกับปริมาณผลผลิตที่ได้รับ

เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ของการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งผลการศึกษาด้านปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.20) มีผลผลิตปาล์มน้ำมันจำนวน 1,000-5,000 กิโลกรัม/ไร่ และใช้ปัจจัยในการผลิต ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลข้อมูลปริมาณของปัจจัยการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรพื้นที่ภาคใต้ (n=395)

ตัวแปรอิสระ	ปัจจัยการผลิต	ปริมาณต่อไร่	ร้อยละ
X_1	พื้นที่ให้ผลผลิต (ต้น)	21-25	42
X_2	ปุ๋ย (ลิตร)	0.10-0.50	68.20
X_3	สารเคมี (ลิตร)	< 0.16	85.40
X_4	จำนวนแรงงาน (ชั่วโมง)	4- 6	51.50

ก่อนที่จะวิเคราะห์การถดถอยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมัน (กิโลกรัม/ไร่) นั้น ผู้วิจัยได้ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้วิเคราะห์การถดถอย เพื่อตรวจสอบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือไม่ (multicolinearlity) ซึ่งพบว่าค่าสหสัมพันธ์มี ค่าค่อนข้างต่ำ แสดงถึงการไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงชั้น จึงสามารถนำตัวแปรอิสระเหล่านี้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการถดถอยได้ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น

ตัวแปร	X_2	X_3	X_4
X_1	.113*		
X_2	.145**	.043	
X_3	.179**	.133*	.218**
Mean	1.753	.819	.090
Std. Deviation	1.790	5.179	.145

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมัน ได้แก่ จำนวนปุ๋ยเคมีทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (กิโลกรัม/ไร่) ที่ความเชื่อมั่น 0.01 และจำนวนชั่วโมงในการทำงานทั้งหมดของเจ้าของและ แรงงานจ้างที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (ชั่วโมง/ไร่) ที่ความเชื่อมั่น .05 โดยมีค่า R^2=0.315 แสดงถึงฟังก์ชันการผลิตนี้มีผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันร้อยละ 31.5 และ Sig F.=.000 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตที่ได้รับ แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน (กิโลกรัม/ไร่)

ตัวแปรอิสระ	B	t	Sig.
X_1	-33.070	6.001	.944
X_2	599.134	-.071	.000**
X_3	1452.130	7.773	.616
X_4	-543.568	.502	.046*
R^2=0.315	F=15.203	Sig F.=.000[a]	
* .05	**.01		

4. ปัญหาและด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันของเกษตรในพื้นที่ภาคใต้

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ประสบปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาด้านระบบน้ำ ไม่มีตลาดรองรับในช่วงที่มีผลผลิตล้นตลาด และต้นทุนการผลิตที่สูง ส่วนปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ราคารับซื้อต่ำและไม่แน่นอน เกษตรกรรายย่อยไม่มีอำนาจต่อรองราคา และขาดการแข่งขันกันทางการตลาดรับซื้อ กล่าวคือ ผู้รับซื้อผลผลิตรายใหญ่ส่วนใหญ่มีการตกลงราคาร่วมกัน จึงสามารถตกลงราคารับซื้อร่วมกันได้

5. แนวทางแก้ไขปัญหาการปลูกปาล์มน้ำมัน

1. ศึกษาและหาแนวทางการจัดการระบบน้ำที่มีต้นทุนต่ำแต่มีคุณภาพสูงเหมาะกับเกษตรกรรายย่อย เนื่องจากต้นทุนการจัดทำระบบน้ำหยดค่อนข้างสูง

2. ศึกษาและให้ความรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการตกแต่งทางปาล์มน้ำมัน การบริหารต้นทุนการผลิต และการขนส่ง เป็นต้น

3. ภาครัฐ ควรส่งเสริมให้มีการประกันราคา และมีการรับรองมาตรฐานแหล่งรับซื้อให้มีมาตรฐานเดียวกัน

นอกจากนี้ ภาคเอกชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการปลูกปาล์มน้ำมัน ดังนี้

1. เกษตรกร ควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก และมีการจัดการด้านการเก็บเกี่ยวที่ถูกวิธี

2. ภาครัฐ ควรดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การประกันราคาขั้นต่ำ การซื้อขายคิดจากเปอร์เซ็นต์น้ำมัน ส่งเสริมเขตอุตสาหกรรมต่อเนื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำมันปาล์ม และควรจัดตั้งองค์กรเฉพาะขึ้นมา เพื่อกำกับดูแลและควบคุมกิจการปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

3. ภาคเอกชน ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพตามศักยภาพของแต่ละองค์กร เช่น การลงทุนแปลงเพาะกล้าที่ได้มาตรฐาน การเพาะกล้าปาล์มพันธุ์ดีเพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกร การตั้งโรงงานสกัดน้ำมัน เพื่อรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรโดยตรง หรือการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น โรงงานครีมเทียม โรงานขนมขบเคี้ยว เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ภาคใต้ประสบปัญหาและอุปสรรคในการผลิตปาล์มน้ำมัน ขาดการบริหารจัดการน้ำสำหรับพื้นที่การเกษตร ขาดความรู้เกี่ยวกับวิทยาการปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อเพิ่มผลผลิต มีต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจาก ค่าปุ๋ยเคมี และค่าจ้างแรงงานในการผลิตและเก็บเกี่ยวผลผลิตค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ปัญหาสำคัญอีกประการ คือ ราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำ มีความไม่แน่นอน เพราะเกษตรกรรายย่อยไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ววริศรัชช์ ภูมิภมร (2549) และ บัญชา และคณะ (2544) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาของเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันว่า เกิดจากเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองในเรื่องราคา และปุ๋ยเคมีมีราคาแพง นอกจากนี้ บัญชา และคณะ (2544) ได้สรุปเพิ่มเติมว่า เกษตรกรรายย่อย ที่มีพื้นที่ปลูกน้อยกว่า 100 ไร่ มีระบบการดูแลรักษาและการใช้เทคโนโลยีที่น้อยกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่ และต้นทุนในการดูแลรักษาส่วนมากเป็นค่าปุ๋ย ค่าจ้างแรงงาน และค่าขนส่ง และผลของการทดสอบปัจจัยที่เกษตรกรคิดว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาปาล์มน้ำมันมากที่สุดคือ อำนาจการต่อรองราคาของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นคิดว่ามีอิทธิพลมากที่สุดคือ ระดับการแข่งขัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อรายรับและสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรขยายแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันควบคู่ไปกับการวิเคราะห์แหล่งที่มาของการเติบโตของผลผลิต ซึ่งจะทำให้ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนของความไม่มีประสิทธิภาพของการผลิตว่าเกิดจากปัจจัยใด

2. ผลการศึกษาครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยการผลิตมีผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มปัจจัยตัวแปรอื่นๆ เช่น ประเภทเครื่องจักรกลทางการเกษตร เมล็ดพันธุ์พืช และตัวแปรที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ปริมาณน้ำฝน คุณภาพของดิน คุณภาพของแรงงานภาคเกษตร เป็นต้น เพื่อพิจารณาว่า ปัจจัยใดเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ

3. ควรทำการศึกษาในระดับเขตเกษตรเศรษฐกิจและทำการเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ทราบถึงรายละเอียดของปัจจัยสำคัญในแต่ละเขตเกษตรเศรษฐกิจ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2552 จำนวน 85,000 บาท และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่เปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลากรทำงานวิจัยเพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชนและสังคม ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในการทำศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

นำชัย ทนุผล. **วิธีการเตรียมโครงการวิจัย.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บัญชา สมบูรณ์สุข, ปริญญา เฉิดโฉม และฐิติรัชต์ ไม้เรียง. 2544. **การพัฒนาแนวทางการสร้างเสถียรภาพราคาในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน.** รายงานการวิจัย. สงขลา: คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2540.

วรศริชช ภูมิภมร. **กลยุทธ์เพื่อความอยู่รอดของเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน กรณีศึกษาอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2549.

ศานิต เก้าเอี้ยน. **เศรษฐศาสตร์การผลิตการเกษตร.** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร. **ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร.** 2550. (อ้างเมื่อ 7 สิงหาคม 2550). จาก http://www.doae.go.th

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. **พืชน้ำมัน.** (ออนไลน์) ม.ป.ป. (อ้างเมื่อ 4 มีนาคม 2557). จาก http://tpso.moc.go.th/userfiles/05_TPSO_Rev-Final_Chap3Oilseed_v5.pdf

สถาบันอาหาร. **ตลาดน้ำมันพืชและน้ำมันปาล์มโลก.** (ออนไลน์) 2553 (อ้างเมื่อ 4 มีนาคม 2557). จาก http://fic.nfi.or.th/food/upload/pdf/12_World_Palmoil%202011-12.pdf

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร. **ปาล์มน้ำมัน.** (ออนไลน์) 2552 (อ้างเมื่อ 4 มีนาคม 2557). จาก http://www.mof.or.th/web/agriculture.php?id=46&cat=24